

av mikrofotografier i svartvitt, makrobilder i färg samt schematiska teckningar för att förtydliga histologiska särdrag eller dylikt. Givetvis hade det varit önskvärt med mikrobilder i färg, men bildkvaliteten är ändå så pass god att avsedd information når läsaren. Utöver beskrivningarna av de olika melanocytära tumörerna behandlas också relevanta histo- och immunhistokemiska markörer som hjälpmedel i diagnostiken.

Melanocytära tumörers biologi beskrivs

I det inledande kapitlet beskrivs melanocytära tumörers biologi. Det man möjligen saknar i detta kapitel är en beskrivning av det tumörprogressionskoncept som gäller för melanocytära tumörer. I detta sammanhang kan man också påpeka att dysplastiska nevi beskrivs något kortfattat. De borde kanske ingå i ett större sammanhang i egenskap av gränsfallstillstånd mellan benigt och malignt.

Prognostiska faktorer behandlas

I kapitel 10–12 behandlas prognostiska faktorer, tekniska och praktiskt diagnostiska aspekter på melanocytära förändringar. Kapitlet om prognostiska faktorer (kapitel 10) behandlar såväl mikroskopiska som rent kliniska karaktärstika. Beträffande de tekniska aspekterna ingår värdefulla råd angående hantering av excisions- och biopsimaterial för att optimera den histologiska bedömningen.

Flödesschema vid differentialdiagnostik

Kapitel 13–15 beskriver flödesschemata vid differentialdiagnostiken av melanocytära tumörer. Man har här indelat lesionerna med avseende på lokalisation i förhållande till epidermis och dermis. I kapitlen ingår didaktiska schematiska teckningar som beskriver särdragen hos de olika entiteterna. På basis av ett fåtal grundkaraktärstika behandlas olika differentialdiagnostiska möjligheter. Avsikten är att man genom systematisk tillämpning av väldefinierade histopatologiska kriterier lättare ska erhålla korrekt slutlig diagnos.

Praktiskt användbar bok

Sammantaget finner jag boken klart läsvärd. Den ger en grundlig orientering i området samtidigt som den kan vara direkt användbar i det praktiskt diagnostiska arbetet. •

Internationella erfarenheter av hälso- och sjukvårdsreformer

Chris Ham, ed. **Health care reform. Learning from international experience.** 147 sidor. Buckingham: Open University Press, 1997. Pris £13.99. ISBN 0-335-19889-9.

Recensent: Garry Larsson, professor, Centrum för folkhälsoforskning, Högskolan i Karlstad

Chris Ham, professor i »health policy and management» vid Birminghams universitet, är redaktör för en nyutkommen bok om reformering av hälso- och sjukvård.

En redovisning och värdering görs av de förändringar som vårdapparaten genomgått de senaste åren i följande fem länder: Nederländerna, Storbritannien, Sverige, Tyskland och USA. Utvecklingen inom varje land presenteras i separata kapitel. Avsnittet om Sverige är skrivet av fil dr Clas Rehnberg vid Handelshögskolan.

Redaktören själv skriver ett inlednings- och avslutningskapitel där olika problemställningar introduceras och diskuteras mot bakgrund av utfallet i de olika länderna.

Internationell modeföreteelse

Redaktören konstaterar inledningsvis att reformering av hälso- och sjukvården blivit något av en modesak internationellt.

Olika försök har gjorts att pressa kostnaderna och att öka effektiviteten och kvaliteten. Någon universellt överlägsen organisationsform tycks inte finnas, och syftet med boken är att stimulera till fortsatt debatt om hur hälso- och sjukvård skall utformas i ett modernt välfärdssamhälle. De fem länderna är utvalda för att de har markant olika finansieringsmodeller. I USA är hälso- och sjukvården främst privat finansierad. I Storbritannien och Sverige är den primärt skattefinansierad medan Nederländerna och Tyskland har utvecklat

system som grundar sig på socialförsäkringar.

Valfrihet försvårar vård på lika villkor

Reformering av hälso- och sjukvård handlar om vägval. Redaktören gör en lättöverskådlig illustration av detta genom att korstabullera två nyckeldimensioner. Den ena dimensionen har ändpunkterna valfrihet respektive lika villkor. Den andra dimensionens motpoler utgörs av kostnadskontroll och allsidig vård. Även om man kan diskutera giltigheten hos dessa dimensioner medger de en enkel utgångspunkt för intressanta jämförelser. Strävanden att prioritera målet ökad valfrihet, illustrerade av USA, leder till exempel till svårigheter att samtidigt uppnå målet vård på lika villkor.

Några slutsatser som redaktören drar mot bakgrund av erfarenheterna i de fem länderna är:

- Gör inte i Europa som man gjort i USA! Det blir en dyrare och socialt orättvisare vård och det skapas spänningar i samhället när en betydande del av de högre klasserna köper all sin sjukvård privat.
- Den närmsta framtiden kommer att präglas av prioriteringar av folkhälsoinsatser, primärvård och alternativ till sjukhusbaserad vård.
- Var pragmatisk vid reformering av hälso- och sjukvård – någon otvetydigt överlägsen organisationsprincip finns inte.

Störst värde för beslutsfattare

Boken är välskriven och lättläst. Den torde vara användbar i samhällsmedicinsk och hälsoekonomisk utbildning. Störst värde har den förmodligen för beslutsfattare på landstings- och central nivå. Den faktabaserade beskrivningen av pågående reformering av hälso- och sjukvård gör boken till ett av de mera trovärdiga debattinläggen. •